

УДК 378.016:[373.011.3-051:78]

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2026-1-25>**Наталія ЦЮЛЮПА**

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інструментального виконавства факультету музичного мистецтва, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне, Україна, 33000

ORCID: 0000-0001-7063-420X**Жанна ДАЮК**

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інструментального виконавства факультету музичного мистецтва, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне, Україна, 33000

ORCID: 0000-0003-1395-093X**Володимир ОНИЩУК**

доцент кафедри естрадного та вокально-хорового мистецтва факультету музичного мистецтва, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне, Україна, 33000

ORCID: 0000-0002-1073-5364

Бібліографічний опис статті: Цюлюпа Н., Даяк Ж., Онищук В. (2026). Педагогічна практика як чинник формування професійного мислення майбутнього педагога-музиканта. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 182–186, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2026-1-25>

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА

У статті розглядаються особливості організації та змісту педагогічної практики студентів спеціалізації «Фортепіано» та «Музичне мистецтво естради» в системі підготовки бакалаврів на факультеті музичного мистецтва. **Мета роботи** полягає у визначенні основних напрямів, форм і методів організації педагогічної практики, які сприяють формуванню професійних компетентностей майбутнього педагога-музиканта. Акцентовано увагу на значущості комплексної підготовки, що поєднує виконавську, методичну, психолого-педагогічну та практичну діяльність в умовах, наближених до майбутньої професії.

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні сучасних підходів до формування змісту педагогічної практики з урахуванням актуальних вимог освітнього простору. У публікації представлено систему практичних форм і методів роботи, спрямованих на розвиток професійного мислення, педагогічної рефлексії, самостійності та творчої активності студентів. Запропоновано варіанти реалізації таких форм, як асистентська практика, міні-заняття, рольові ігри, участь у концертах та методичних заходах. Особливу увагу приділено вивченню педагогічного репертуару як важливого компонента професійної підготовки. Наголошено на доцільності використання сучасних творів у навчальному процесі, а також на потребі формування в студентів навичок виконавсько-методичного аналізу, що забезпечує глибше розуміння музичного матеріалу і підвищує якість педагогічної діяльності.

У **висновках** зазначено, що педагогічна практика відіграє ключову роль у професійному становленні майбутнього педагога-музиканта. Ефективна організація цієї форми підготовки забезпечує якісний перехід від теоретичних знань до практичної діяльності, формує стійкий професійний інтерес та сприяє розвитку здатності до самоаналізу, що є необхідним у сучасній музичній педагогіці. Перспективним вбачається подальше вдосконалення змісту педагогічної практики із залученням цифрових ресурсів та інноваційних форм взаємодії.

Ключові слова: педагогічна практика, професійна підготовка, музична освіта, методика викладання, педагогічний репертуар, студент-практикант, професійна компетентність, виконавсько-методичний аналіз.

Nataliia TSIULIUPA

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Instrumental Performance, Faculty of Musical Art, Rivne State University of the Humanities, Rivne, Ukraine, 33000

ORCID: 0000-0001-7063-420X**Zhanna DAIUK**

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Instrumental Performance, Faculty of Musical Art, Rivne State University of the Humanities, Rivne, Ukraine, 33000

ORCID: 0000-0003-1395-093X

Volodymyr ONYSHCHUK

Associate Professor of the Department of Pop and Vocal-Choral Art Faculty of Musical Art, Rivne State University of the Humanities, Rivne, Ukraine, 33000

ORCID: 0000-0002-1073-5364

To cite this article: Tsiuliupa, N., Daiuk, Zh., & Onyshchuk, V. (2026). Pedagogical Practice as a Factor in the Formation Professional Thinking of the Future Music Teacher. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 182–186, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2026-1-25>

PEDAGOGICAL PRACTICE AS A FACTOR IN THE FORMATION OF PROFESSIONAL THINKING OF A FUTURE MUSIC TEACHER

The article examines the features of the organization and content of pedagogical practice for students majoring in “Piano” and “Popular Music Performance” within the bachelor’s degree training system at the Faculty of Musical Art. **Purpose of the study** of the study is to identify the main directions, forms, and methods of organizing pedagogical practice that contribute to the development of professional competencies in future music educators. Emphasis is placed on the importance of comprehensive training that integrates performance, methodological, psychological-pedagogical components, and practical activities in conditions close to professional reality. **The scientific novelty** lies in the justification of modern approaches to designing the content of pedagogical practice in accordance with current educational requirements. The article presents a system of practical forms and methods aimed at developing professional thinking, pedagogical reflection, independence, and students’ creative activity. Suggested implementation formats include assistant teaching, mini-lessons, role-playing, participation in concerts, and methodological events. Special attention is given to the study of pedagogical repertoire as a key component of professional training. The relevance of incorporating contemporary works into the educational process is emphasized, as well as the need to develop students’ skills in performance-methodological analysis, which promotes deeper understanding of musical material and enhances the quality of teaching. **The conclusions** highlight that pedagogical practice plays a crucial role in the professional development of future piano instructors. Effective organization of this training stage ensures a smooth transition from theoretical knowledge to practical application, fosters sustainable professional interest, and supports the development of self-analysis skills essential in modern music pedagogy. Further improvement of the practicum content through the use of digital resources and innovative forms of interaction is seen as a promising direction.

Key words: teaching practicum, professional training, music education, teaching methodology, pedagogical repertoire, student-teacher, professional competence, performance-methodological analysis.

Актуальність проблеми. Сучасна мистецька освіта потребує нових підходів до підготовки педагогів-музикантів, які здатні ефективно діяти в умовах динамічної освітньої парадигми. Важливим аспектом фахового становлення студентів є педагогічна практика, яка забезпечує поєднання теоретичних знань з реальним досвідом викладання, формує навички професійної взаємодії та педагогічного мислення. У контексті зростання ролі індивідуального підходу до учня, актуалізації творчих форм навчання та впровадження інноваційних технологій, зростає потреба у вдосконаленні організації педагогічної практики як ключового компонента професійної підготовки. Особливої уваги потребує інтеграція методичної, виконавської та психолого-педагогічної складових, що дозволяє не лише сформувати необхідні компетентності, а й закласти підґрунтя для подальшого саморозвитку і професійної самореалізації майбутнього педагога-музиканта.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема організації педагогічної практики

у закладах вищої освіти як чинника професійного становлення майбутнього педагога-музиканта детально розглядається у працях Л. Бірюкової, Т. Горобець, О. Кузніченко, Л. Гаркуші.

У контексті мистецької освіти дана проблематика у центрі уваги О. П. Бурської, І. Дікун, О. Ляшенка та ін. Актуальність теми, її значення в умовах сучасних освітніх викликів, а також недостатність ґрунтового опрацювання актуалізує вибір напрямку нашого дослідження.

Метою дослідження є висвітлення особливостей організації педагогічної практики у процесі фахової підготовки студентів, а також обґрунтування форм, методів і критеріїв оцінювання, що сприяють формуванню професійної компетентності майбутнього педагога-музиканта.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна система підготовки бакалаврів на факультеті музичного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету (спеціалізації «Фортепіано» та «Музичне мистецтво естради») орієнтована на формування

майбутнього педагога-музиканта, здатного гармонійно поєднувати загальну музичну культуру, високий рівень інструментально-виконавської майстерності та психолого-педагогічну й методичну компетентність, що відповідає сучасним освітнім вимогам.

Комплексний характер професійної підготовки фахівця зумовлює оновлення змісту, форм і методів викладання дисциплін музично-педагогічного циклу, зокрема методики навчання гри на інструменті, педагогічної практики, роботи з педагогічним репертуаром, а також курсів педагогіки й психології.

Педагогічна практика як форма навчальної діяльності є невід'ємною складовою професійної підготовки студентів закладів вищої освіти, оскільки забезпечує реалізацію дидактичного принципу єдності теорії та практики. У взаємодії з дисциплінами спеціального та психолого-педагогічного циклів вона спрямована на формування готовності майбутніх фахівців до музично-педагогічної діяльності.

В умовах, максимально наближених до професійної діяльності, педагогічна практика сприяє вихованню творчого ставлення до обраної професії, розвитку педагогічних здібностей і професійного мислення, а також зміцненню та розширенню мотиваційно-ціннісної сфери студентів (Горобець, 2010).

Теоретична та практична підготовка студентів передбачає збільшення частки самостійної роботи: виконавсько-педагогічний аналіз музичних творів, опрацювання методичної та нотної літератури, аналіз педагогічних ситуацій на занятті тощо. Цілеспрямоване спостереження, аналіз навчально-виховного процесу, вивчення педагогічного досвіду в дії мають допомогти студентам глибше розібратися у складних питаннях організації роботи педагога-музиканта на різних етапах навчання (школа, коледж, заклад вищої освіти). Педагогічна практика повинна стати ефективним засобом підготовки випускників до майбутньої самостійної музично-педагогічної та дослідницької діяльності (Гаркуша, 2016–2017).

Основні завдання педагогічної практики – виховання стійкого інтересу та любові до педагогічної діяльності; поглиблення й збагачення спеціальних і психолого-педагогічних знань у процесі їх використання під час розв'язання конкретних музично-педагогічних завдань;

формування творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності; розширення знань про характер професійної діяльності музиканта-педагога, його функціональні обов'язки; ознайомлення з досвідом роботи провідних педагогів; вивчення інноваційних технологій у сучасній музичній педагогіці.

Комплексна підготовка майбутнього педагога-музиканта передбачає такі форми і методи організації педагогічної практики: спостереження за процесом навчання у класах провідних викладачів музичних шкіл та коледжу, фіксація цих спостережень у щоденнику педагогічної практики; асистентська практика у класі викладача за фахом зі студентами молодших курсів або з предмету «Робота над педагогічним репертуаром»; виконавсько-методичний аналіз творів із репертуару ДМШ та молодших курсів музичного коледжу (письмово й усно); самостійні заняття студента-практиканта з учнем у присутності консультанта; взаємовідвідування занять студентами-практикантами та подальший їх аналіз; присутність на академічних концертах, технічних залах, іспитах та аналіз виступів учнів; рольові ігри «викладач – учень» проведення міні-занять студентами-практикантами з метою формування навичок активного розв'язання різних педагогічних ситуацій; підготовка та проведення практикантами відкритих тематичних уроків; концертні виступи практикантів із репертуаром для ДМШ; надання допомоги навчальним закладам в організації концертно-просвітницької роботи з учнями та їхніми батьками; популяризація ансамблевих форм музикування з учнями ДМШ; дискусії з актуальних проблем сучасної музичної педагогіки; участь у обласних методичних конференціях для викладачів ДМШ та подальше обговорення музично-педагогічних проблем (Дікун, 2018).

Форми і методи організації навчального процесу з педагогічної практики мають бути орієнтовані на розвиток самостійності, професійного мислення з обов'язковою рефлексією, тобто самоаналізом і самооцінкою ступеня успішності навчально-виховної роботи.

У системі комплексної підготовки майбутнього педагога-музиканта велике значення приділяється вивченню педагогічного репертуару. Знання програмних вимог, педагогічного репертуару та його вміле використання в практичній

діяльності – запорука успіху в роботі викладача. Мета роботи в цьому напрямі – формування стійкого професійного інтересу до вивчення й виконання педагогічного репертуару, оволодіння навичками виконавсько-методичного аналізу творів різних стилів і жанрів.

Особлива увага приділяється вивченню сучасного оригінального репертуару. Студенти знайомляться з особливостями сучасної музичної мови, формотворення, композиторських технік письма (алеаторика, додекафонія, сонористика тощо). Проводиться колоквиум для оцінювання знань музичних творів, передбачених репертуарним списком. Основні форми і методи роботи в цьому напрямі: виконавсько-методичний аналіз творів (усний і письмовий); редагування музичних творів (аплікатура, штрихи, динамічні відтінки, педаль); порівняльний аналіз редакцій і транскрипцій; підготовка рефератів (до прикладу «Сучасна дитяча сюїта в репертуарі ДМШ», «Робота над голосоведенням у клавірних творах Й. С. Баха», «Робота над розвитком техніки в учнів ДМШ» тощо); читання з аркуша та ескізне опрацювання творів; виступи в ДМШ із творами для дітей і юнацтва; складання анотацій, виконання творів із репертуару власного учня; рольові ігри студентів-практикантів «учень – педагог» (міні-урок).

Особливе значення надається розробці критеріїв оцінювання знань і вмінь студентів. Комплексна оцінка професійної діяльності майбутнього музиканта-педагога повинна ґрунтуватися на якісних і кількісних критеріях. До якісних показників професійного становлення студентів-практикантів належать: педагогічна ерудиція та рівень розвитку професійного мислення; спрямованість інтересів на музично-педагогічну діяльність; рівень сформованості потреби в самовдосконаленні в музично-педагогічній сфері (вивчення педагогічного репертуару, психолого-педагогічної та методичної літератури тощо); рівень розвитку професійно значущих якостей: організованість, дисциплінованість, цілеспрямованість, доброзичливість, урівноваженість, відповідальність, самокритичність; володіння технологією цілепокладання та планування педагогічної діяльності; ступінь сформованості діагностичних здібностей і професійної спостережливості; володіння технологією формулювання й розв'язання музично-педагогічних завдань

з учнями різних вікових груп; сформованість професійних умінь, що проявляються в індивідуально-творчій (умілій, результативній) діяльності; рівень підготовленості учня та успішність його виступів на технічних залах, академічних концертах, конкурсах; володіння інтроспекцією педагогічного професіоналізму (самоаналіз і самооцінка власної діяльності).

Оцінювання роботи студентів під час педагогічної практики (поточне та підсумкове) може здійснюватися за допомогою комплексу методів, серед яких безпосереднє спостереження за діяльністю студентів у процесі педагогічної практики педагогом-консультантом; рейтинговий метод (оцінювання компетентними експертами – методистами, директорами, викладачами та завідувачами секцій ДМШ, викладачами кафедри); метод складання незалежних характеристик на студентів та всебічний їх аналіз. Педагогічна практика в такому форматі забезпечує комплексний розвиток професійних компетенцій майбутнього педагога-музиканта та формує його готовність до самостійної музично-педагогічної діяльності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У підсумку, сучасна система підготовки майбутніх педагогів-музикантів на факультеті музичного мистецтва охоплює необхідний спектр знань, умінь і компетентностей, що забезпечують успішну професійну реалізацію в сфері музичної освіти. Важливу роль у цьому процесі відіграє педагогічна практика, яка поєднує теоретичну підготовку з її практичним застосуванням у реальному освітньому середовищі.

Поєднання методичної, виконавської та психолого-педагогічної складових сприяє формуванню професійного світогляду, розвитку творчого мислення та здатності до самостійної діяльності. Ефективність педагогічної практики забезпечується завдяки продуманим формам її організації та відповідним методам оцінювання.

Подальші дослідження доцільно зосередити на оновленні змісту практики з урахуванням сучасних освітніх викликів, зокрема впровадження цифрових технологій та інноваційних форматів взаємодії між викладачами, студентами й учнями. Це сприятиме формуванню більш гнучкої та ефективної моделі підготовки фахівців у галузі музичного мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Біда О. А., Рожко Л. М., Комар О. А. Педагогічна практика : посібник для студентів (спец. 7.01.01.02.). Київ : Науковий світ, 2004. 68 с.
2. Бірюкова Л. А. Педагогічна практика у професійній підготовці вчителя музики. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти*. 2010. Вип. 10. С. 71–76.
3. Болгарський А. Г., Бодрова Т. О. Педагогічна практика у загальноосвітніх навчальних закладах з предмету «Музика» : навчально-методичний посібник. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. 130 с.
4. Гаркуша Л. І. Самостійна робота майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі концертно-виконавської та педагогічної практики. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2016–2017. Вип. 2. С. 45–53. DOI: <https://doi.org/10.28925/2518-766X20161893>
5. Горобець Т. В. До питання еволюції поняття «педагогічна практика». *Педагогічний пошук*. 2010. № 1. С. 55–58.
6. Дікун І. А. Формування досвіду творчої діяльності майбутніх учителів музики у процесі педагогічної практики : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. Київ, 2018. 21 с.
7. Дровнікова А. Г. Безперервна педагогічна практика як умова успішної педагогічної діяльності. *Педагогічні науки*. 2007. № 3. С. 191–195.
8. Казакова Н. В. Організаційно-методичні засади педагогічної практики майбутніх учителів початкової школи в умовах ступеневої підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2004. 209 с.
9. Стефіна Н. В. Педагогічна скринька майбутнього вчителя : навчальний посібник. Суми : Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, 2006. 328 с.

REFERENCES:

1. Bida, O. A., Rozhko, L. M., Komar, O. A. (2004). *Pedahohichna praktyka : posibnyk dlia studentiv (spets. 7.01.01.02)* [Pedagogical practice: a guide for students]. Kyiv : Naukovyi svit, 68 p.
2. Biriukova, L. A. (2010). *Pedahohichna praktyka u profesiinii pidhotovtsi vchytelia muzyky* [Pedagogical practice in the professional training of a music teacher]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 14: Teoriiia i metodyka mystetskoï osvity*. Vyp. 10, pp. 71–76.
3. Bolharskyi, A. H., Bodrova, T. O. (2008). *Pedahohichna praktyka u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladykh z predmetu "Muzyka"* : navchalno-metodychnyi posibnyk [Pedagogical practice in general secondary education institutions in the subject "Music"]. Kyiv : NPU imeni M. P. Drahomanova, 130 p.
4. Harkusha, L. I. (2016–2017). *Samostiina robota maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva u protsesi kontsertno-vkonavskoi ta pedahohichnoi praktyky* [Independent work of the future music art teacher in the process of concert-performing and pedagogical practice]. *Muzychne mystetstvo v osvitolohichnomu dyskursi*. Vyp. 2, pp. 45–53.
5. Horobets, T. V. (2010). *Do pytannia evoliutsii poniattia "pedahohichna praktyka"* [To the question of the evolution of the concept "pedagogical practice"]. *Pedahohichnyi poshuk*, No. 1, pp. 55–58.
6. Dikun, I. A. (2018). *Formuvannia dosvidu tvorchoi diialnosti maibutnikh uchyteliv muzyky u protsesi pedahohichnoi praktyky* [Formation of creative activity experience of future music teachers in the process of pedagogical practice] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02. Kyiv, 21 p.
7. Drovnikova, A. H. (2007). *Bezperervna pedahohichna praktyka yak umova uspishnoi pedahohichnoi diialnosti* [Continuous pedagogical practice as a condition for successful pedagogical activity]. *Pedahohichni nauky*, No. 3, pp. 191–195.
8. Kazakova, N. V. (2004). *Orhanizatsiino-metodychni zasady pedahohichnoi praktyky maibutnikh uchyteliv pochatkovoï shkoly v umovakh stupenevoi pidhotovky* [Organizational and methodological principles of pedagogical practice of future primary school teachers in conditions of stepwise training] : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Kyiv, 209 p.
9. Stefina, N. V. (2006). *Pedahohichna skrynka maibutnoho vchytelia : navchalnyi posibnyk* [Pedagogical toolkit of a future teacher]. Sumy : Sumskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni A. S. Makarenka, 328 p.

Дата першого надходження статті до видання: 09.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 08.05.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

